

Prezident Reýgana açyk hat

Category: Kitapcy, Poemalar

написано kitapcy | 21 январа, 2025

Prezident Reýgana açyk hat PREZIDENT REÝGANA AÇYK HAT

(Ak tama gowuşmaly ak nama)

Ser!

Köp gürrüň edýäňiz ýakyn-yrakda

Adamyň hukugyn goramak hakda...
Meniň hukugymy meniň ilimde
Işde,
gezelençde,
ýa öz dulumda,
Bagymda,
dagymda,
derýa,
çölümde

Aýdyň, kimden goramaly?
Aý sorri ser
bu sowaly
Men hut sizden soramaly!
Säher, işe ýollanamda
Hukugymy çagalardan
Goramaly bolaýmasyn?
Sagymda hem sollarymda
Bökjekleşip bakja barýan,
Jak-jaklaşyp salam berýän
Çagajyklar
hukugyma
Birden "syrtmak salaýmasyn?"
Ýa-da işden gaýdanymda
Hukugymy babalardan
Goramaly bolaýmasyn?
Kemsidilen ynsan üçin,
Şu bagtyýar döwran üçin,
Meniň doglan günüm üçin,
Hem erkana dilim üçin
Oda girip,
otdan çykan,
Söweşlerde ganyň döken
Babam meniň hukugymyň
"Damagyny çalaýmasyn?"
Dile geldi – bile geldi,
Soňuna çen ediň belli,

Aýdyň ahyr, aýdyň jenap,
Hossarsyrýan
siz tetelli
Durmuşymy nämä ýanap,
Nämeden şer aramaly,
Aýdyň meniň hukugymy
Ýeri, kimden goramaly?
Baga girsem,
bag içinde seýl edýän
Tahyrlardanmy?
Senemlerdenmi?

Daga çyksam,
ula-kiçä sežd edýän
Çopanlardanmy?
Keremlerdenmi?
Deňizde ýüzemde
bekre bişirip,
Myhmana gujagyn gerenlerdenmi?
Ýa eziz sährama çyksam joş urup,
Çal küýzäni ak goşardan aşyryp,
Kerseni uzadýan gelinlerdenmi?
Ýa daşyna wyşka baryn üýşürüp,
Ülpüldäp oturan selinlerdenmi?
Jerenlerdenmi?
Gulanlardanmy?
Gussaly gumlarda Şatlyk şäherin
Guranlardanmy?

Siz gürrüň edýäňiz agyz dolduryp,
Goramaklyk hakda halkyň hukugyn,
Onda jenap, baýyňyzy galdyryp,
Dünýä kartasyna ser salyň bu gün!
Pars aýlagynyň kenarynda gün dogup,
Ýer ekilip-orlanokmy?
Ýa o taýnyň eneleri
dünýä perzent dogranokmy?

Damaryndan palestini awaraň
Suw akýarmy gan ýerine?
Ýa balasy kampuçili biçaräň
Gum iýýärmä nan ýerine?
Hyrat guýusyna awy tüýkürseň,
Boston gyrandyndan durarmy akman?
Salwadorda ýüpek zülpler tüýdülse,
Bolarmy heý,
çikagoly ýigitleň
Saçlaryna çal sepmän?..
Ol illere gan çaykaýan,
howup salýan,
"Halklaryň gözüniň oduny alýan",
Ynsan hukugyny pöwha pelsepäň,
Ýalpak derýasyna
talhan deý çalýan
Ýañky çagalarmy?
Ýañky babalar?
Ýa çöldäki bagt derýamyň boýunda
Oturan gül obalar?
Ak tamyň agzynda daň bilen örüp,
Ýewropaň hyň berýän köçesin ýaryp,
"Iş beriň, iş!" – diýip top tutup baryan
Aýalyň,
erkegiň,
gojanyň,
ýaşyň
Kim aldy elinden ynsan hukugyn?
Kim aldy elinden hünäriň, işiň?

Bamdaky gyzlarmy?
Gumdaky ärler?
Ýa Nurek, Angara erk eden zorlar?
Belki-de,
öýümde nagmalar düzüp,
Käte hem dünýäniň ýurtlaryň gezip,
Gür berip bagtyýar durmuşmyň "syryn",

Olaryň hukugyn... men alandyryn?..
...Siz dile alýaňyz "AHLAK" sözünü –
"Moral gymmatlyklar penalanmaly!",
Ýazgarmaly bolsa şuň üçin birin,
Ozal başda – hut siz günälenmeli!

Bu ýalňyz planeta,
Bu mawymtyl Şar –
Bilýäňiz ahyry –
Çäklige hem dar!
Bilýäňiz ahyry –
Onuň goýnunda
Älem binýadynyň gönezligi bar!..

Zeminiň öýünden ören adamzat,
Kämillik keşbine giren adamzat
Eýsem bir-biriniň aňdaşy dälmi?
Gurbaga, ýarganat –
Küllü haýwanat
Eýsem, bir-biriniň gandaşy dälmi?

Ýer Şarynda ýadro urşun ündemek,
Ýer Şaryny raket bilen "gundamak"
Ahlak azgynlygnyň çürbaşy dälmi?
Bu howply pursatda,
Aýgytly demde,
Ynsanyň adyndan bir iş edeňde –
Gözlerini goramaly,
Ýüzlerini goramaly,
Gollaryny goramaly,
Ellerini goramaly,
Barmagyny goramaly,
Dyrnagyny goramaly,
Goramaly emzigin,
Goramaly arlygyn –
Goramaly
älemde
Adamzadyň barlygyn!

Bu hukugy adamzat
Sizden sorap alanok,
Ýa sorajak bolanok!
Bu hukugy adamzat
Köwekdekä
daş gazap,
Gazandy,
Görüp güzap
Mermeri palta bilen!
Gazandy tümi ýaryp,
Çakmakdyr pelte bilen!

Ýaýlakda keýik kowlap,
Aňzakda kowlap sugun,
Ýaşamaklyk hukugyn
Ýer ýüzüne ýaýdy ol!
Dänäni, tarpy tapyp,
Ilkinji harpy tapyp,
Şol hukugyň
Bakylyk
Kanunyny ýazdy ol!
Ýazdy
soňra ýaradyp
Ýelken bilen labyry,
Ýazdy, ýokdan bar edip
Täçmahaly, Luwry!..
Ilkinji teker bilen
Ýer boldy çyzym-çyzym,
Teker ganat bekledi
Demirden
düzüm-düzüm...

Jar edip öz hukugym,
Bu gün arşa çykdy men.
Baky dirilik tugun
Ýylgyzlara dikdim men!

A siz diksem diýýäňiz

Raketi üst-üstüne.
Neneň eliňiz galýar
Tutuş taryh kastyna?!

"Amerikan raketin
Ýewropada dikmeli!
Ýere çarbag ýerine
Şol nahaldan ekmeli!" –
Neneň diliňiz gelyär
Şundan soňra
ysgyna?..

Biliň, jenap, bet pygla
Durmarys togap edip.
Zat ýok däldir bizde-de
Dikmäge jogap edip!
Ýöne weli, biz herne
Bomba garşy bombany,
Öndürmegi ret edýäs!
Biz Zeminde raketi
Her bombany
EBEDI
"Öldürmegi net edýäs!
"Ýarag synsyn!" diýen ses
Biziň üçin mukaddes!
Şol sebäpden dünýäde,
Her ýurtda, her künjekde
"Moskwanyň eli bar!"
Sebäp diri ýürekde
Diriligiň demi bar!
"Moskwanyň elleri"
Bozanok ýurt serhedin,
Halklaň özi seljeryär
Öz içiniň jerhedin.
Raýdaşlygyň önünde
Ne beýik bar, ne-de pes,
Yasalyp iberlenok,

Ýa gana goýberlenok
Bu sagdyn dem, bu nepes!
Siziň dilňizde aýtsak:
"Parahatlyk ugrunda
Gerim alýan bosguna"
Ýeke-ýalňyz sebäpkär
Hukugy adamzadyň,
Adam ýanmak islänok
Düşüp jeňbaz rysgyna
Içinde ýanar oduň!..
..."Goramak" barada aýtmaly bolsa,
Goramaly bu Zeminde biz bu gün
Abyzemzem akymynyň yrylman,
Adamzadyň tohumynyň gyrylman,
Ömürylla dowam etmek hukugyn!
Şuny bejit goramaly biz bu gün!
A siz bolsa aýbyňyz
Ýapmakçy şyltak bilen,
Hakykat bir heýkel däl,
Guntdan guýlan fakel däl
Itip, goparar ýaly,
Ýykyp, aparar ýaly
Gadymy galtak bilen!..
Maňa şu hili haty
Gazap bilen ýazdyrýan
Şu günleň hakykaty!

Gazetden dikeç-dikeç
Howatyrly hem eýmenç
Habarlar bosup gelýär,
Şyltaklar bosup gelýär,
Traktory, azaly,
Süýji-süýji gazaly
Bir çete gysyp gelýär,
Suratlarda – dünýäniň
Dürli-dürli künjünden
"Raketlere – ýok!" diýip,

"Ýaşamaga – hak!" diýip
Mowzuglar göge galýar,
Göýä ýer süýşüp gelyär!..

Bu hata siňe baksaň –
Bu hatyň aşagynda
Diňe meniň golum däl,
Milýonlaň ady bardyr,
Göreşde hem söweşde
Ölýänleň ady bardyr,
Bu hatyň aşagynda
Parahatlyk Marşynyň
Ýatmajak bady bardyr!..

...Ýok çapawul ýollamok
Gowşursyn diýp men size,
Sebäp bilýän, bu haty,
Almarsyňyz piňňize.
Ýöne, hatym – sungatym,
Galkyn-da sen asmana,
Guş bolup uç şo ýana!
Ak ganatyň şapyrdat,
Gapysyn kak jeňbazyň,
Tebil turzup,
gümmürdet!
Gir-de Ak tama özüň,
Halkyň ýürek sözün elt!..
Saňa çapawul näme,
Saňa garawul näme,
Soltany bol göwünleň
Dünýäni eneleň
Ak süýdi deý ak nama!

aprel, 1983 ý. Poemalar